

שטח הפקר - הבלוג של ורד לי

נשים מבוגרות בזנות

ורד לי 15:53 | 12.11.2013

יום ראשון, השעה עשר בלילה. רות (שם בדוי), מקיפה לאיטה את מתחם הזנות בתחנה המרכזית הישנה בתל-אביב. זירת הזנות סואנת והומה לקוחות, אבל רות מסתובבת, מנותקת מעט, נעצרת מדי פעם ויושבת באפיסת כוחות, בוהה בנעשה מסביבה.

היא בת 65, נולדה וגדלה בקיבוץ בישראל, והיא עובדת בזנות רחוב בתחנה המרכזית בתל-אביב בשלוש השנים האחרונות. במעגל הזנות נלכדה לפני כ-25 שנים.

היא התחתנה בגיל 17, ובגיל 19 אושפזה בבית חולים פסיכיאטרי. "בעלי היה שתיין והוא הכה אותי ולא רציתי לחיות איתו", היא משחזרת. "הוא סירב לתת לי גט והיתה לי התמוטטות קשה שהובילה לאישפוז ולדיכאון נפשי עמוק". בגיל 20 הצליחה להתגרש אבל לא הצליחה להשתחרר מהבעיות הנפשיות: בגיל 30 עברה אונס, התמוטטה שוב והתאשפזה בבית חולים פסיכיאטרי למשך ארבעה חודשים. כעבור כמה שנים התאשפזה שוב בבית חולים פסיכיאטרי. היא אינה צורכת סמים ואלכוהול.

איך הגעת לזנות?

"לא היה לי כסף. לא היה לי כלום. הייתי במצב שגברים שחייתי איתם לאורך השנים ניצלו אותי ונשארת בלי כלום. היתה תקופה קצרה שגרתי ברחוב ואז חברה אמרה לי 'יש לך גוף יפה. את יפה. כדאי לך. את תעשי בזה הרבה כסף'. היא שכנעה אותי."

בימים אלה היא מתגוררת בדירת חדר אצל גבר אבל מספרת: "אין לי מקום קבוע משלי. כל החפצים שלי בארגזים והוא רוצה לזרוק אותי משם. הוא לא מאפשר לי אפילו לאכול בדירה."

היא אמא לבת בגיל 47 וסבתא לנכדים. "הבת שלי יודעת במעומעם שאני עובדת בזה, אבל אנחנו לא ממש מדברות על זה", היא אומרת ומוסיפה, "רק הקליינטים יודעים שאני עובדת."

הבדידות שלה חריפה. היא מסתובבת ברחובות התחנה המרכזית במשך שעות במבט כבוי. "אני בקושי עובדת", היא אומרת. "אין כמעט ביקוש, אולי 1-2 לקוחות בערב. אני יושבת רוב הערב בצד ורואה את המכוניות עוברות ולא עוצרות. לפעמים שואלים 'באוטו או בחדר', ומעדיפים באוטו כי זה יותר זול."

הלקוחות, היא אומרת, מרביתם ישראלים. "לא בא לי על זה. זה כבר לא מתאים לי", היא מסגירה לפתע. "יש פחד ואלימות, אבל אין מה לעשות. אני לא יודעת מה לעשות."

היה לך מקרה תקיפה?

"כן, לפני ארבעה חודשים בא גבר וביקש בחצר. סיכמנו מחיר והלכתי איתו. הוא נתן לי פתאום סטירה, העיף אותי לרצפה, אנס אותי וברח. לא ידעתי בכלל אם לגשת למשטרה ולהתלונן."

איך את מרגישה מבחינה בריאותית?

"אני מטופלת במחלקה לבריאות הנפש ואני בדיכאון. אני כל הזמן רוצה לישון."

איך העבודה בזנות משפיעה עלייך?

"זה לא טוב לי. אני לא רוצה את זה אבל לא יודעת מה לעשות. לא בא לי על זה בכלל, אבל אני לא יודעת איך להפסיק."

קופאיות בסופר הן היו מרוויחות יותר

תופעת הנשים המבוגרות בזנות נחשפה בתקשורת כשבחודש מארס 2009 התגלתה גופתה של א', בת 67, שעבדה בזנות בבית בושת בתחנה המרכזית הישנה בתל אביב. א' נרצחה על ידי לקוח. היא נהגה להגיע מדרום הארץ פעם בשבוע לאיזור התחנה המרכזית, לשכור חדר, להציג את עצמה בשם ניקול ולספק שירותי מין בתשלום. מקרה הרצח של א' הפנה זרקור לקיומן של נשים בגילאים אלה בזנות.

"פלח הנשים המבוגרות העוסקות בזנות בגילאי 55-60 ומעלה עומד על יותר מ-10%", מעריכה קמליה גולן, עובדת סוציאלית במרפאה הניידת של מרפאת לוינסקי של משרד הבריאות המעניקה טיפול פסיכו-סוציאלי לנשים בזנות ולמשתקמות.

"אנחנו פוגשים אותן ברחובות התחנה המרכזית הישנה, בתל ברוך ובמכוני ליווי קטנים הממוקמים בדרום-תל-אביב. התחושה היא שלכל מכוני ליווי בדרום תל אביב יש את האישה המבוגרת שלו, את 'זקנת השבט' שלו. בדרום תל אביב יש מספר מכוני ליווי קטנים שהם ממש על טהרת המבוגרות."

יעל גור, מנהלת מרפאת לוינסקי של משרד הבריאות, מוסיפה: "לאורך השנים שאני מטפלת בנשים בזנות הפנו אלי מקרים ממש קיצוניים של נשים מבוגרות מאיזורי הפריפריה. אני מרגישה שבפריפריה יש אפילו יותר נשים מבוגרות שעובדות בזנות מאשר מתל אביב. להערכתי באיזור הפריפריה כמו בעפולה, איזור הקריות וירוחם אפשר למצוא נשים מבוגרות שלא מחפשות את סצנות הבילוי ולא את סצנות הסמים, והן הצליחו לייצר לעצמן מעגל לקוחות שמגיע אליהן הביתה."

באיזה גיל הן נכנסות למעגל הזנות?

גור: "מרביתן נכנסות לעולם הזה בגילאי 35-40 ונשארות בו עד לגיל המבוגר. יש באוכלוסייה הזאת גם מספר מצומצם מאוד של נשים שנלכדו בזנות בגיל 20 ונשארו עד לגיל המבוגר במעגל הזנות. הנשים האלו יהיו במרבית המקרים מכורות לסמים, וזה נדיר שהן בכלל הצליחו לשרוד בחיי הזנות ולהגיע לגיל כזה."

ומה הרגלי צריכת הסמים והאלכוהול של שאר הנשים בנות ה-55 ומעלה?

גולן: "אלה שנכנסו בגילאי 35-40 ומעלה הן נשים שלא משתמשות בסמים בכלל אבל הן שותות אלכוהול. אצל חלק מהן, ככל שהן מתבגרות ויש להן פחות עבודה וביקוש, מורגשת פנייה חזקה לטיפה המרה. יש בקרבן גם נשים שלא צורכות סמים או אלכוהול בכלל ולמעשה חוות נתק רגשי בגלל בעיות נפשיות, נטל החיים ורצף האירועים הקשים שהן חוו עד לכניסתן לזנות, כך שאין להן צורך בסמים או באלכוהול כדי להתנתק מהגוף. הן למעשה כבר מנותקות מעצמן בצורה קשה."

מה הביא אותן להיכנס למעגל הזנות בגיל כזה?

גור: "יש כאלה שיש הפרעה נפשית ואת רואה אותן עובדות בזנות ברחוב. יש כאלה שהיגרו לכאן ונקלעו למשבר. יש כאלה שהיה להן מקצוע ובאיזה שהוא שלב הן לא עמדו בקצב השינויים של הזמן ונקלעו למצוקה כלכלית ונשאבו לעיסוק בזנות, אבל כל הסיפורים האלה יושבים כמובן על היסטוריה של פגיעה קודמת. זה אף פעם לא רק עניין כלכלי בלבד. יש רצף של פגיעה לכל אורך השנים ומשהו נוסף מתערער ואז הן נלכדות בזה."

עובדות הזנות המבוגרות הן ברובן אמהות חד-הוריות וסבתות לנכדים. "למעטות יש בן-זוג או בעל וברוב המקרים הוא לא יודע על עיסוקן", מסבירה גולן.

הן מסתירות את העיסוק הזה?

יעל גור: "כן, הן מנהלות חיים כפולים. המרכיב של הסוד מאוד דומיננטי אצלן. לעיתים הן באות מעיר אחרת, מרוחקת, כדי לעבוד בזנות בתחנה המרכזית בתל-אביב מתוך מחשבה שלא יזהו אותן באיזור הזה. פעמים רבות אני רואה אותן במקרה לפני ואחרי העבודה במכוני הליווי וקשה לזהות שהן בזנות. מחוץ למכוני הליווי הן מקפידות על לבוש מאוד שמרני, מוקפד ולא חושפני."

גולן: "גם כשהן עובדות בזנות במכוני הליווי הן לבושות אחרת מהנשים הצעירות. הן עונדות תכשיטים, לובשות שמלות אלגנטיות. יש משהו שונה בלבוש שלהן, הן מנסות לשמור על מראה אצילי, מכובד ועדין בתוך הכאוס של הרחוב העלוב."

מה הפרופיל של הלקוחות שלהן?

גולן: "הרבה פליטים, עובדים זרים, לפעמים גם צעירים ויש להם לקוחות מופרעים במיוחד ואלימים בצורה חריגה."

גולן מספרת שהקשר בין הנשים המבוגרות העובדות בזנות במכוני הליווי הדוק וסולידרי בניגוד לזה הרווח בין הצעירות בזנות. "יש להן אחווה נשית יפה בתוך המכון ומחוץ למכון הליווי", אומרת גולן. "לפעמים הן המשפחה הכמעט יחידה אחת של השנייה. הן ממש שומרות אחת על השנייה. אם הן לדוגמה קולטות שמישהי במצוקה הן יודעות להתאחד ולהרחיק ביחד את הגבר האלים". "הנשים המבוגרות בזנות מרוויחות מעט מאוד כסף", מוסיפה גולן. "התעריף שלהן נמוך. אם יש חדר של צעירה מול חדר של מבוגרת אני מניחה שהלקוחות יעדיפו את הצעירה. אני יכולה להגיד שהן לא עושות הרבה כסף. בואי נגיד שאם הן היו משקיעות למשל את אותו זמן בעבודה בסופר כקופאיות הן היו מרוויחות יותר כסף."

"יש ביניהן שחיות בדירות שכורות או כאלה שהן בסוף המשכנתא שלהן אבל אנחנו רואות נשים מבוגרות שלנות בבית הבושת כי או שאין להן בית לחזור אליו או בגלל שאין להן כסף לנסיעה הביתה. כלומר הן אפילו לא מצליחות להרוויח את זה. יש פעמים שיקר להן להעביר שישי-שבת בבית בגלל חשמל ומים והן מעדיפות כבר להיות במכון הליווי ולנסות להרוויח משהו תוך כדי."

אפשר לשקם אותן בגיל כזה?

גולן: "אני מאוד עסוקה בשאלה הזאת. הן במקום שהן כל כך לא מאמינות שהן מסוגלות לעשות משהו אחר שזה קשה יותר."

גור: "נכנס לכאן גם עניין הגיל המבוגר. בגיל הזה קשה לעשות שינוי ברמה פסיכולוגית ובכלל קשה בגיל הזה לעשות שיקום תעסוקתי. מבחינת היקלטות במקום עבודה, אין להן סיכוי לאתר לבד מקום עבודה כי מעסיקים מחפשים עובדים צעירים. לקלוט אישה בת 55-60 ומעלה גם ללא היסטוריה של זנות, זה כבר לא שיגרת. זה נדיר."

איזה מענה אפשר לייצר להן?

גור: "צריך לפתח מענים ייעודים לנשים בגיל הזה. בגלל גילן המבוגר הן לא מתאימות למענים הקיימים כיום כמו הוסטל או דירת חירום. קשה לאישה בת 60 ומעלה להשתלב במענה בו משתקמות נשים מאוד צעירות בזנות. בגיל הזה הן צריכות את הפינה שלהן ולכן הן לא מתאימות לשירותים הקיימים. הן צריכות סיוע מוגדל בשכר דירה לצד תהליך שיקום תעסוקתי המלווה בתהליך השמה ושיקום נפשי. צריך פה משולש – דיור, תעסוקה וטיפול בנפש – ליווי פסיכו-סוציאלי מוגבר. השיקום

צריך להיות מלווה בקצבאות הולמות וצריך באופן כללי להעמיק ולהשקיע באיתור הנשים האלה כי הן שקופות."

להזדקן במכון הליווי

מכון הליווי שאניה (שם בדוי) עובדת בו ממוקם בתחנה המרכזית הישנה. המקום קטנטן ומצויות בו בערב הזה עוד שתי נשים מבוגרות בגילאי 60. כולן לבושות באופן מהודר, אלגנטי ומעודן. השעה עשר וחצי בלילה והמקום ריק מלקוחות. הראיון מתקיים בחדר דחוק ועלוב למראה. אניה מתיישבת על המיטה החשופה ובעברית רצוצה היא אומרת בהתנצלות: "אני לא יודעת לדבר עברית. רק קצת-קצת. זה עדיין קשה". היא עוברת לרוסית ומאיה פאליי, מדריכה טיפולית במרפאה הניידת של מרפאת ליונסקי של משרד הבריאות המסיירת בזירות זנות במסגרת תפקידה, מתרגמת את השיחה.

אניה, בת 55, חד-הורית, אמא לבת וסבתא לנכדים, החלה לעבוד בזנות לפני כ-8 שנים. לישראל היא עלתה ממדינות חבר העמים לפני עשר שנים.

איך התחלת לעבוד בזנות?

"היה לי מאוד קשה בקליטה בישראל. היה לי דיכאון. פגשתי נשים נוספות בגילי שכמוני לא הצליחו להיקלט, לא ידעו את השפה, לא ידעו איך להסתדר במציאות החדשה הזאת והן המליצו לי על זה. היה לי מאוד קשה עם זה. זה לא העולם שלי. הן ממש לימדו אותי איך לשים קונדום, איך לשכב עם לקוחות."

מישהו בסביבה הקרובה שלך יודע?

"החברים הקרובים לי לא יודעים בכלל ועם הבת אני לא מדברת על זה. אני חיה חיים כפולים. אני מסתירה את זה. אני מגיעה לכאן ארבע פעמים בשבוע מעיר אחרת כדי שלא יזהו שאני עובדת בזה."

הכסף מספיק לך למחייה?

היא משתתקת ועיניה נמלאות דמעות: "זה לא מספיק. אני מתביישת להיות פה. אני מנסה לשרוד בכל הכוח אבל זה לא מספיק."

מה הפרופיל של הלקוחות?

"יש הרבה שחורים ומעט לבנים. הלקוחות אגרסיביים ואלימים."

אניה אומרת שוב ושוב לאורך השיחה שהיא רוצה להפסיק לעבוד בזנות אבל היא לא מצליחה לקטוע את זה. "הייתי באולפן, סיימתי בהצלחה אבל אני לא מרגישה עדיין ביטחון להיכנס לשוק העבודה ולחפש עבודה רגילה", היא אומרת.

מה המצב הבריאותי שלך?

"לא טוב. אני סובלת מכאבי ראש ומסחרחורת ומלחץ נפשי. העבודה בזנות מגבירה את התופעות האלה. יש ימים שאני בקושי מצליחה לבוא ולעבוד מבחינה נפשית."

את רואה את עצמך ממשיכה להתבגר במכון הזה? בעיסוק הזה?

"אני רוצה להאמין שאני אמצא את הכוח להפסיק לעבוד בזה", היא אומרת. "יש לי חלומות בלב. אני רוצה להתבגר אחרת, אני לא רוצה להזדקן במכון ליווי."